

МОМА - ВОЙВОДА

Още при разглеждането на песните с мотив избор на войвода стана ясно, че образът на мома /жена/ войвода е с определено място във фолклорната „биография“ на хайдутина и хайдушката дружина. Тук трябва да припомним, че за разлика от мъжките хайдушки образи, които често имат своите прототипове в реални исторически личности, в образите на жени хайдутки не може да се търси такова съответствие /поне за Сливенско/. Но това явно не представлява пречка в Сливенския хайдушки фолклор да битуват около 15 песни с вариантите им, чиито герои са жени.⁵⁹ И в повечето случаи те са войводи на хайдушка дружина и образите им се реализират най- вече чрез мотива двубой с турците. Често този двубой е при обир на хазна, заради което момата /булката/ е извикана за войвода. Градацията в образа ѝ започва още с този момент - дружината не може да обере хазната без Дилияна /Бояна и др./. След това при вида на хазната и войската с нея всички хайдутки се разбягват, остава само войводата, която със своята свръхсила се справя сама с цялата войска. Идеализацията е подсилена чрез ценностното противопоставяне на образа ѝ на образа на страхливата „Кирима бяла кадъна“, в което съществена роля играе етническото определяне на персонажите.

В двубоите с турците акцентът е изцяло върху свръхкачествата на войводката. Обирът на хазна е само база за разкриване на тези качества.

Образът на мома - хайдутка битува и чрез други мотиви - мома става хайдутка или байрактар при либето си; със свирнята на хайдушки кавал канят Райна за байрактар; деветата дъщеря на окайващия се баща отива хайдутка вместо нероден син⁶⁰; изборът на мома за войвода, за който вече стана дума, отмъстителка заради братята си.